

መንነት ተበለጽቲ ነለልዮ ዶ አሎና?

ብስዩም ገብረወልዲ

2ይ ክፋል

ፈረስ፡ ምስ ወግዕን ስነ ምግባርን ተአሳሲሩ ዝዝውተር ሓያል ቃል ኢዩ። ከም መግለጺ ምውጋዝ የገልግልን ኣዝዩ ጸላዊ ትርጉም ይሕዝን። ቀጥታዊ መግለጺኡ ምስ ሞያን ስነ ምግባርን ስለዝዛመድ፡ ስርዓት ነጠቕ ንዝኾነ ሰብ ዝወሃብ ቅጽል ኢዩ። ነቲ ናይ ሞይኡ መርሓ እምነት፡ ሕግታት፡ መትከላት፡ ወግዲታት፡ ነውርታት፡ ክብርታትን ረቂቕ እምነትን ካብ ዝጠልቦን ወጻኢ ተግባር ዝፍጽም ሰብ፡ ፈረስ ይብሃል።

ፈረስ ዝተባህለ ሰብ፡ ካብ ትካል፡ መሳርሕትን መቕርብን ካብኡ ሓሊፉ ብሕብረተሰብ ጸሊም ስምብራት ተሰለሙዮ ዝገገዝ። ኩል ግዜ ብጎደሎ እምነት ይጥመት። ትሕቲ ዜር ክብረት ብምሓዝ፡ ከም ሓደ ፍንፋን ሰብ ይጥመት። እዚ ስያመ እዚ፡ መብዝሕትኡ እዋን ምስ ሃይማኖትን ረዚን እምነት ዝሓትትን ሞያ ይዝውተር።

ፈረስ ሰብ ኣዕናዊ ፍጥረትዮ። ብቀይዲ ቦተኽ ምግባር ስለ ዝንቀሳቅስን በዓል ሕማቕ ኣመል ስለ ዝኸውንን፡ ካብ ዘዩናሕሲ ባህሪ ተበላጽነት ክርሕቕ ኣይክእልን። ሓንሳብ ፈረስ ዝኾነ ሰብ፡ ተማዲዶ፡ ተገሲጾ፡ ተወጊዙን ተማሂሩን ናብቲ ንቡር ባህሪ ወይ ልክዕ ወግዲ ሞይኡ ክምለስ ኣጸጋሚዮ።

ፈረስ፡ ብዝፈረሶ ሃደሽደሽ እናበለ፡ መገዲ ጸጋምን ጥፍኣትን ኢዩ ዝኸተል። ንዝፈጸሞ መሪር በደል፡ መንቅብ ሕልና ከይስምዖ ምእንቲ፡ ዕወር ስጉምቲ ክወስድ ይግደድ። ነብሰ ምትሓት ብዝፈጥረሉ ስምዒት ወይ ግናይ መንፈስ፡ ብናይ ዝኾነ ግዳማዊ ሓይሊ ክዕሰብን ጊላ ኮይኑ ከገልግልን ይምረጽ። ብተሳገሪ ስምዒት ኣንጻር ውሽጡ ይቃለስን ካብ ቀጸሊ ስቓይ ክወጽእን ናብ ዘይወጸ ዓዘቕቲ ይጥሕል። ንውልቃዊ ረብሓ ካብ ቀዳማይ ጌጋ ዝበኣሰ ገበን ይፍጽም። ሓደ ካብ በለጸኛታትን ፈረስ ሕግን ጳውሎስ ተስፋ-ጊዮርጊስ (ወድ በዓታይ)ዮ።

ጳውሎስ ተስፋ-ጊዮርጊስ (ወድ በዓታይ)፡ ኣብ ቃልሲ ንሓርነት ህዝቢ ኤርትራ ክሳብ ኣጋ ነጻነት ማለት ክሳብ መወዳእታ 1980ታት፡ ኣብ መስመር ህዝባዊ ግንባር ኮይኑ ከም ኩሉ ተቓላሳይ እጃሙ ዘበርከተ ዜጋ ኢዩ። ህዝቢ ኤርትራ ኣንጻር መግዛእቲ ኣብ ኩሉ ቦታን ብኹሉ ዓቕምን ኢዩ ተቓሊሱ። እቶም ብምኽንያት ዕድል ትምህርቲ ናብ ሰሜን ኣመሪካ ዝወጹ መንእሲያትውን፡ ነቲ ኣብ ኤርትራ ብመስፍናዊ ስርዓት ሃይለ ስላሰ ይኹን ደርግ ዝፍጸም ዝነበረ ግፍዲታት ማለት፡ ህልቂት ዓዲታትን ሞት ዜጋታትን ቍጥቦ ስለ ዝፈጠረሎም ተአኻኸቦም፡ ኤርትራውያን ንናጽነትን ኣብ ሰሜን ኣመሪካ(ኤናሰኤ) ብዝብል ማሕበር መስሪቶም ክቃለሱ ጀሚሮም።

ጳውሎስ ወድ በዓታይ ተማሃራይ ሕጊ ዩኒቨርሲቲ ዊስኮንሲን ስለ ዝነበረ፡ ከም ኩሉ መንእሲይ ናብቲ ማሕበር ተጸምቢሩ። ካብ ናይ ዕረፍቲ ግዜ ትምህርቲ ማሕበር ዝሓቶ ዕማም ክፍጽም ድልውነቱ ሓቢሩ። ቀዳሞት ኣባላት ኤናሰኤ ትምህርቶም ዝፈጸሙን ዘይፈጸሙን ናብ ሜዳ ክሰለፉ ኣብ ዝተበገሰሉውን፡ ጳውሎስ "ትምህርቲይ ማሕበር ምሉእ ግዜይ ኣብ ማሕበር ክሰርሕ" ዝብል ሓሳብ ኣቕሪቡ። ኣብቲ ማሕበርውን ብደረጃ ኣባል ክነጥፍ ተራእዮ። ድሕሪ ሓምሻይ ጉባኤ ኤናሰኤ፡ ወድ በዓታይ ሓደ ካብቶም ሜዳ ኤርትራ ኣትዮም ምዕባለ ሰውራን ኣቋወማ ህዝባዊ ሓይልታት ኤርትራን ኣጽኒዑ ዝተመልሱ ኢዩ። እቲ ካብ ሜዳ

ሒዞም ዝተመልሱ ሓበሬታ ህዝባዊ ሓይልታት፡ ብመልክዕ ጸብጸብ ተዳልዩ ናብ ኩሎም ኣባላት ተዘርጊሑ፡ ንኣሰራርሓ ኤናሰኤ ዓቢ ሓገዝ ኮይኑ።

ድሕርዚ ፍጻመ ጳውሎስ (ወድ በዓታይ)፡ ትምህርቱ ወዲኡ ካብ ኤናሰኤ ናብ ማሕበር ረድኤት ኤርትራ ተሳቢቡ፡ ብብደረጃኡ ክሳብ ኣቦ መንበር በጺሑ። ሱዳን ካብ ዝርከብ ዝነበረ ቤት ጽሕፈት ማሕበር ረድኤት ኤርትራ ናብ ዝተፈላለዩ ኣህጉራት እናተንቀሳቐሰ ሰሪሑ። ማሕበር ረድኤት ኤርትራ፡ ንመስመርን መምርሒታትን ህዝባዊ ግንባር ተኸቲሉ ኣብ ቃልሲ ንነጻነት ኤርትራ ዓቢ ግደ ዝተጻወተ ማሕበር ኢዩ። ወድ በዓታይውን ክሳብ ንቃልሲ ጠቕሊሉ ገዲፉ ዝኸይድ ከም ኩሉ ተቐላባይ ኣበርክትኡ ንኡስ ኣይነበረን።

ወድ ሰብ፡ ብተፈጥሮ ቅሉዕን ክዱንን ባህሪ ወኒኑ ነዊሕ ዓመታት ክንዓዝ ይኸእል። ህዝባዊ ግንባር፡ ንዝተፈላለዩ ስነ ኣእምሮ ተቐላብቲ ኣብ ሓደን ሰፊሕን ሃገራዊ ቁራዕ ኣእትዩ ሓደ ባህሊ ሰውራ ምስ ብሉጽ ክብርታት ክፈጥር ስለ ዝኸኣለ፡ ውልቃውነት ተገዲፉ ወይ ተረሲዑ ወይውን ተቐቢሩ ናብ ዝበሃል ደረጃ ክበጽሕ ክኢሉ። እዚ ክብሃል ክበሃል ግን፡ ነቲ ብሉጽ ክብርታት ቃልሲ ምሉእ ብምሉእ ዘይላበስዎ፡ ውልቃዊ ጠባያትን ልምድታትን ኣብ ዝተፈላለዩ መድርኽ በጨቕ ዘብልዎውን ውሑዳት ኣይነበሩን ማለት ኣይኮነን። ሓደ ካብእም ወድ በዓታይ ኢዩ።

ጳውሎስ (ወድ በዓታይ) ኣብ መወዳእታ ናይ 1980ታት፡ ሓቀኛ እንታይነቱን ሕቡእ ባህርያቱን ክጋሃድ ተራእዩ። ኣብ ዝተፈላለዩ ሃገራት ዝርከቡ ዝነበሩ ብደረጃ ውፋያት ዝነጥፉ ሓለፍትን ኣባላትን ማሕበር ረድኤት ኤርትራ፡ ንናይ ጳውሎስ ኣሰራርሓን ውልቀ ምንቅስቃሳትን ብሓፈሻ ንክብርታት ህዝባዊ ግንባር ዝጥሕስ ኣካይዳ ድማ ብፍላይ ትዕዘብቶም ክምዘግቡ ተራእዩ። ኣብ ዝተፈላለዩ ኣኼባ ነቕፊታዊ ነጥብታት ኣቕረብሉ። ማሕበር ረድኤት ኤርትራ ዓባይ ብሪግን ዘልዓልዎ ሕቶታትውን ኣቕረብ ተዋሂብዎ። ንወድ በዓታይ ዝበድሁ ነቕፊታን ዘጸባጽቡ ነጥብታትን ብጋህዲ ቀሪቦም። ወድ በዓታይ ከም ሰብ ብኸልተ እግሩ ደው ኢሉ ንዝቕረበሉ ሕቶታት ክምልስ፡ ከብርሀ፡ ክምጉት ዓቕሚ ስኢኑ። ኣብቲ እዋን እቲ፡ ብዝተፈላለዩ ኣባላትን ናይ ነዊሕ ዓመታት መጓዕዝቱን፡ ውልቃዊ ባህርያቱ፡ ባህግታቱን ጥምሖነቱን ኣብ ምንቅስቃስ ዘዘውትሮም ተግባራት፡ ሚላ ኣሰራርሕኡን ካልእን ንብዙሓት ጋህዲ ኮይኑ ኢዩ። ድሕሪ እቲ ጸብጸብ ብዝነበሮ ናይ ገዛእ ርእሱ ኣመለኻኽታ ክገጥምን ክጻወርን ኣይከኣለን።

እዚ ከምዚ እናሃለወ፡ ኣብ መወዳእታ ናይቲ ዓመታት ህዝባዊ ግንባር ጉዕዞ ቃልሱ ኣብ ርጉጽ መድረኽ ምስ ኣብጽሖ፡ እቲ ኣብ ወጻኢ ሃገራት ዝርከብ ኩሉ ትካላት ተዓጽዩ ናብ ሚዳ ክኣትው ወሰነ። ኣብቲ እዋን ኢዩ እምበኣር ጳውሎስ፡ መስመርን ቃልስን ህዝባዊ ግንባር ጠቕሊሉ ዝገደፎ። ካብ ሎንዶን ናብ በልጂም ብምኻድ ናብ ኣመሪካን ካናዳን ቀጸሉ። ሕጽር ብዝበለ ቃልሱ ጠቕሊሉ ኣቋሪጹ።

ጳውሎስ ተስፋጊዮርጊስ (ወድ በዓታይ) ኣብ መጀመርያ ነጻነት ናብ ኣስመራ ኣትዩ። ነቲ ናይ መወዳእታ ጉዕዞኡውን ከም ተቐላባይ ተሓሲብሉ፡ ከም ኩሉ ተጋዳላይ ታሪኹ ተኸቢርሉ ኣብ ህንጻት ሃገር ኣበርክቶ ክገብር ባይታ ተጣጢሕሉ። ምስ ዝተፈላለዩ ኣዕሩኽቱ ግን ርክባት ኣየቋረጸን፡ ብፍላይ ምስቶም ናይ ሕጊ መማህርቱ ዝነበሩ።

ማእከላይ ወኪል ስለያ ኣመሪካ ኣብ ዝተፈላለዩ ኮሎጂት ብፍላይ ከኣ ተማሃሮ ሕጊ ከም ወከልቲ ክኾኑ ይምልምል ከም ዝነበረ ይፍለጥ። ወድ በዓታይን ካልኣትን ተማሃሮ ሕጊን

አብቲ መደብ ኔሮም ዝብል ዘረባታት ካብ ቅድም ይስማዕ ኔሩ ኢዩ። ምስ ናይ ቀረባ አዕሩኽቲ ብምዝማድ'ውን ነቲ ዝበሃል ቃል ዝደጋግምዎ ውሑዳት ኣይኮኑን።

ወድ በዓታይ፡ ዓርኪ ኢትዮጵያዊ ዓብዱል መሓመድ ኢዩ። ዓብዱል መሓመድ ድማ፡ ሓደ ካብቶም ቀንዲ አባላት ወኪል ማእከላይ ስለያ ኣመሪካ ምዃኑ ይፍለጥ። ወድ በዓታይ ምስ ዓብዱል ዝነበሮ ጥቡቕ ርክብን ዝምድናን ቅድሚ ነጻነትን ድሕሪ ነጻነትን ኤርትራ ቀጺሉ ኢዩ። ክልተኣም ተመሳሳሊ ስምን ዕላማን ዝሓዘ ዘይመንግስታዊ ማሕበር ግብረ ሰናይ ከፊቶም ኢዮም። ጳውሎስ፡ ኣስመራ ኣብ ከባቢ ማይ ጃሕጃሕ ቤት ጽሕፈት ክኸፍት ከሎ፡ ዓብዱል ድማ ኣብ ኣዲስ አበባ ከፊቱ። ናይ ኣዋርሕን መዓልታትን ፍልልይ ኣብ ዘይብሉ ዝተመስረታ ትካላት፡ ክልተኣም ኣቦ መንበራት ኮይኖም ክመርሕዎን ጀሚሮም። ወድ በዓታይ ብመገዲ ዓብዱል ምስ ዝተፈላለዩ ሓለፍቲ ጸጥታ ወያነ ርክብ ከም ዝነበሮ ካብ ዝኾነ ፈላጢኡ ስወር ኣይነበረን።

ወድ በዓታይ፡ ነታ ዝመስረታ ዘይመንግስታዊ ማሕበር እናኣካየደ፡ ኣባል ኮምሽን ቁዋም ኮይኑ'ውን ግቡእ ስርሑ ካካይድ ጀሚሩ። እቲ ኮምሽን ጀሚሩ ክሳብ ዝዛዘም፡ ብዘይካ እቲ ብመገሻ ናብ ኣውሮጳን ኣመሪካን ዝንቀሳቀሶ ዝነበረ መዓልታት ስርሑ ፈጸሙ ኢዩ።

እታ ምስ ናይ ዓብዱል ተመሳሳሊ ዕላማ ሓዛ ዝተመስረተት ዘይመንግስታዊ ትካል፡ ናይ ወድበዓታይ ፍሉይነት ኔሩዋ። ነታ ማሕበር ናብ ስድራቤታዊ ስራሕ ቀደሩዋ። ኣቦ መንበር ባዕሉ፡ ኣካያዲት ስራሕ ሓፍቱ፡ በዓልቲ ቤቱ ጸሓፊት፡ ካብ ዙርያ ስድራኡ ዘይወጹ ኣዝማዱ ድማ ክሳብ ዝተሓተ ሰራሕተኛታት ናይታ ማሕበር ተቐጽሩ። ብዘይካ እዚ፡ ወድ በዓታይ ስራሕ ኮምሽን ወዲኡ ናይ ውልቁ ስራሕ ይዓምም ኔሩ ኢዩ። ክልተ ዶሞዝ ብሓደ እዋን ክኸፈል ሕገ ሕዮ ስለ ዘይፈቅድ፡ ብግቡእ ተሓቲቲ ኢዩ። ካልእ'ውን፡ እቲ ብስም ዝተፈላለዩ ኣካላት ሕብረተሰብ፡ ምወላ ብምሕታት ዝተኣከበ ገንዘብ ኣብ ውልቀ ካዘና ወድበዓታይ ኢዩ ተቐሚጡ። ማዕረ ማዕረ እዚ ድማ፡ ናይቲ ትካል ምንጪ ምወላ፡ መዓላ፡ ሰነድን ካልእ ምስኡ ዝተኣሳሰርን ጸብጸብ ክቕርብ ተሓቲቲ ኢዩ። ብቑዕ ምላሽ ክህብ ኣይከኣለን። እዚ'ውን ንካልእ ትዕዛብቲ ኣእትዮም። ጌጋኡ'ውን ብጌጋ ክእርም ተራእዮ።

ወድ በዓታይ፡ ኣብ ወራር ወያነ ብፍላይ ኣብ ካልኣይ ወራር ብቐጻልን ናብ ሓያለ ሃገራትን ይንቀሳቀሱ ነበረ። እቲ እዋን፡ ኩሉ ዜጋ ልኡላውነቱን ክብሪ ሃገርን ክዕቅብ ኩሉ ዓይነት ዋጋ ዝኸፍለሉ ዝነበረ መድረኽ ኢዩ። በንጻሩ ወድ በዓታይ፡ ኣብ ካልእ ጉዳይ ተጸሚዱ።

ወያነ፡ ኣብ ልዕሊ ኤርትራውያን ነበርቲ ኢትዮጵያ፡ ብፍላይ ተጋደልቲ ዝነበሩ፡ ቀዳሞት ሃገራዊ ኣገልግሎት ዛዚሞም ኣብ ውልቃዊ ናብራ ዝነጥፉ፡ ብዘይገበን ኣብ ዝተፈላለዩ ኣብያተ ማእሰርቲ ኢትዮጵያ ኣሰርዎም። ብወግዒ "ሕብሪ ዓይኖም ባህ ኣይበለናን" ዝበሎም ኤርትራውያን ነፍሰጸራት፡ ኣደታት ቁልዑ፡ ኣረጋውያንን ስንኩላንን ብመስመር ግንባር ዓውደ ውግእ ኢዩ ሰጉጉዎም። ወድበዓታይ፡ ንሓንቲ ደቂቕ ብጉዳይ ሰብኣዊ መስል ከልዕል ኣይተራእየን። በንጻሩ ወድበዓታይ፡ ኣብ ደቡብ ኣፍሪቃ ብሕቡእ ኣብ ዋሽንግቶን ድማ ብመገዲ ዓብዱል ምስ ዝተፈላለዩ ካድራት፡ ዲፕሎማትን ወከልቲ ጸጥታን ወያነ ብዝተፈላለዩ ሜላ ክራኸብ ይጽዕር ኔሩ።

ወድ በዓታይ፡ ኣብቲ ወያነ ንጉዳይ ዶብ ናብ ንል መገዲ ኣልዩ ናብ ዘድሊ ሓሸውዩ ከምርሕ ዝኸፍቶ ዝነበረ ኣፍደገታት፡ ብመገዲ ዓብዱል ከም መጋበርያ ክሰርሕዮ ተሓርዮ። ካብ ደገ ናብ ውሽጢ ዝኣትው ሰክዔት ንምፍጣር ኣብ ዝእለም ዝነበረ ሽርሒ፡ መጋበርያ

ክኸውን ስራሕ ተተሓሔዝዎ። ፈላም ክዱን ሃገራዊ ጥልመት ፈጸሙ። ነቲ ሓሳብ ንምትግባር "ዘተ ህዝቢ ምስ ህዝቢ" ዝብል መደብ ንምግባእ ላዕልን ታሕትን ክብል ጀሚሩ። ብዙሓት ንምድንጋር ዝተፈላለዩ ናይ መሀውተቲ መደባት ንምስላጥንስ፡ ካብ ደቡብ ኣፍሪቃ፡ ካብ ሰሜን ኣመሪካ ናብ ጀርመን ጉልባብ ቀሊፀ ላዕልን ታሕትን ክብል ተራእዩ።

ይቕጽል